

Eksporten er vejen ud af corona-krisen

– 20 konkrete forslag til at styrke dansk eksport

Eksporten er Danmarks kilde til velstand

Danmark er en lille, åben økonomi, der er dybt afhængig af udlandet, og hvor eksporten er den vigtigste drivkraft for den økonomiske vækst. I den corona-krisen brød ud, afhang 845.000 danske job af vores eksport. Når det går godt for eksporten, går det godt for økonomien i Danmark.

Første corona-bølge ramte især virksomheder med aktivitet, hvor mennesker samler sig, eller med salg af ikke-kritiske produkter.

Næste bølge rammer eksportvirksomhederne, da efterspørgslen i EU og ude i verden falder dramatisk, og de lukkede grænser kraftigt vanskeliggør bevægeligheden. Vi har allerede set, at eksportvirksomhederne har svært ved at få deres varer rundt i verdenen på grund af stigende fragtrater og mangel på containere.

Virksomhedslukninger blandt eksportører vil generelt have mere vedvarende effekter end virksomhedslukninger for andre erhverv, da markedsandele kan blive overtaget af udenlandske virksomheder. Konsekvensen heraf er en varig påvirkning af dansk økonomis specialiseringsstruktur og konkurrenceposition.

Regeringens økonomiske ekspertgruppe, april 2020.

Når vi spørger virksomhederne om deres forventninger til fremtiden er eksportvirksomhederne således nu mere pessimistiske end de hjemmemarkedsorienterede erhverv.

I eksportsektoren er 80.000 jobs ramt af afskedigelser eller midlertidige hjemsendelser på lønkompensation. Det tal risikerer at blive permanent og måske endda højere, hvis ikke vi allerede nu sætter ind for at holde hånden under eksporten, for det er lige nu og i de kommende måneder, at ordrebøgerne på produktion, service og eksport for alvor svinder ind.

På baggrund af undersøgelser i DI's virksomhedspanel forventer DI lige nu, at eksporten samlet set vil falde med 13 pct. i 2020 i forhold til 2019. Det er et fald på ca. 170 mia. kr. Det viser med al tydelighed, at corona-krisen har voldsomme konsekvenser. Den udvikling skal vi være på forkant med.

Folketinget har allerede vedtaget en række tiltag, der kan bidrage til eksportvirksomhedernes bestræbelser på at komme ud af krisen. Det gælder både de generelle tiltag og de mere specifikke eksporttiltag. Mange eksportvirksomheder, der har ordrebøger et stykke tid ud i fremtiden, bliver ramt senere end andre virksomheder, men derefter rammes de hårdt. De eksisterende tiltag - som eksempelvis kompensationsordningen for faste udgifter - tager ikke højde for den udvikling. Derfor er der særligt behov for politisk vilje til at justere tiltagene, så det matcher udviklingen for eksportvirksomhederne. Det vil DI løbende være i dialog med de politiske partier og regeringen om.

Situationen for dansk eksport betyder, at der er et påtrængende behov for, at vi som samfund igangsætter en særlig indsats på området – for alles skyld. Indsatsen består af fem forslag, som skal igangsættes her-og-nu for at holde hånden under eksporten i morgen, samt 15 forslag, som bør igangsættes nu og i de kommende måneder, så rammerne for virksomhedernes eksport er på plads, når vi og omverdenen for alvor begynder at åbne.

Virksomhederne kan opleve færre afsætningsmuligheder og eventuelt også svækkede forsyningskæder. Disse forhold kan påvirke virksomhedernes eksistensgrundlag, trods hjælpepakkerne.

Regeringens økonomiske ekspertgruppe, april 2020

Følgende forslag skal være med til, med øjeblikkelig virkning, at genoprette eksporten:

- 1** Udenrigsministeriet skal lægge alle kræfter i at redde dansk eksport
- 2** Erhvervsrejser skal genåbnes
- 3** Skatte-, moms- og toldtiltag skal understøtte eksporten
- 4** Forskning og viden skal hjælpe os ud af krisen
- 5** Det indre marked skal af-coronaficeres

På den lidt længere bane skal følgende forslag ruste os til at møde verden, når vi – og andre lande – åbner mere:

NATIONALE TILTAG

- 6** Særlig eksportindsats i det samlede danske rådgivningssystem
- 7** Styrket klimadiplomati
- 8** International finansiering
- 9** Støtte til erhvervsudvikling i udviklingslandene
- 10** Styrket branding og markedsføring af danske styrkepositioner
- 11** Boost af e-eksporten
- 12** Flere eksportmedarbejdere i SMV'er

EUROPÆISKE TILTAG

- 13** Europæisk genopretningsplan og genopretningsfond
- 14** Green Deal som ramme for en bæredygtig økonomi i Europa
- 15** EU's industripolitik skal fremme grøn omstilling og digital transformation
- 16** Styrkelse af det indre marked
- 17** Offensiv europæisk handelspolitik

GLOBAL TILTAG

- 18** Behov for global aftale om handel med værnemidler
- 19** Der skal fuld fart frem på global aftale om e-handel
- 20** Der er behov for en global handelsaftale for klimaløsninger

DI viser vejen

I tæt parløb med den politiske indsats og gennem tilbud om partnerskaber med andre stærke aktører, igangsætter DI en række services rettet mod danske SMV'er som har behov for at genstarte deres eksport. Aktiviteterne er en kombination af en skalering af det, vi ved virker, og helt nye tilbud.

Her og nu foreslås fire initiativer igangsat:

- Adgang til den nyeste markedsinformation om eksportdokumenter og hjælpepakker.
- Netværk på markederne og i Danmark, som giver danske virksomheder adgang til at få løst konkrete udfordringer med ligesindede og eksperter.
- Et tilbud om, at eksportvirksomheder kan få hjælp til en kortvarig ansættelse af en lokal person i et andet land, som kan varetage en konkret kundeopgave i en kortere periode.
- Tilbud om skræddersyede eksportforløb, som genstarter eksporten på udvalgte markeder.

Yderligere ønsker DI at igangsætte:

- Et uddannelses tilbud, som kan tilføre medarbejdere i danske eksportvirksomheder et kompetenceløft, som ruster dem til at håndtere nye opgaver som f.eks. 'lead generering' gennem sociale medier eller en skræddersyet uddannelsesplan.
- En tværgående grøn branding – og aktivitetsindsats.

Her-og-nu tiltag

En række her-og-nu tiltag skal være med til at sikre, at danske virksomheder så hurtigt som muligt kan komme ud på eksportmarkederne igen. Hovedparten af tiltagene kan igangsættes nationalt, men også på EU-niveau kan Danmark være bannerfører for en hurtig og målrettet indsats for at genoprette virksomhedernes afsætningsforhold.

- 1 Udenrigsministeriet skal lægge alle kræfter i at redde dansk eksport**
Udenrigsministeriet og de danske ambassader bør i perioden 2020-21 fokusere alle kræfter på den meget udfordrende målsætning at holde hånden under dansk eksport og danske virksomheders engagement rundt omkring i verden.

Det er en opgave, som ikke blot kræver et ekstraordinært boost af den traditionelle eksportindsats, men som trækker på og styrker alt, hvad udenrigstjenesten har af virkemidler lige fra klassisk diplomati til indsatsen i internationale samarbejdsfora. Det nye skal være, at den samlede indsats får et entydigt fokus: at hjælpe Danmark og danske virksomheder med at fastholde vores styrke og indtjening på eksportmarkederne.

På kryds og tværs af ministeriet bør medarbejderne hver på deres måde bidrage til at holde markederne åbne for danske virksomheder. De skal være opmærksomme på at spotte forsøg på protektionisme og hjælpe med at rulle dem tilbage. De skal hjælpe med de problemer, der opstår, når varer ikke kan komme frem, og løse øvrige corona-relaterede problemer på markederne.

Ministeriet skal tilpasse organisationen, så den afspejler, hvor markedsmulighederne og udfordringerne er størst. Den skal sikre sig, at værdifulde kontakter bevares i en omskiftelig tid, og den skal hjælpe virksomhederne med at opdyrke nye kunderelationer og gøre dem til en del af nye netværk. Situationen indbyder til et netværkseftersyn og til at blive bedre til at formidle opdateret viden om markederne både på lande- og sektorniveau og gøre denne viden hurtigt og nemt tilgængelig for dansk erhvervsliv.

Udenrigsministeriets store indsats med at hente strandede danskere hjem, da corona-krisen eskalerede, har vist, at ministeriet hurtigt kan omstille sin globale organisation til at varetage nye opgaver. Der er nu behov for, at der bliver lagt samme energi og kræfter i at hjælpe eksporten.

2 Erhvervsrejser skal genåbnes

Forudsætningen for, at vi får genstartet eksporten er, at vi får åbnet op for erhvervsrejser til udlandet. Danske virksomheder er afhængige af at kunne sende folk rundt i verdenen, så de kan skaffe nye ordrer, udføre kritiske montage- og serviceopgaver mv. Danske eksportvirksomheder og deres medarbejdere er professionelle og ansvarlige – også når de rejser, hvorfor erhvervsrejser kan genåbnes sundhedsmæssigt forsvarligt.

Den største udfordring er de indrejseforbud, som mange lande har indført. Det er afgørende, at indrejseforbud og rejsevejledningerne lempes i takt med, at de sundhedsmæssige forhold tillader det. Danmark bør derfor samarbejde tæt med andre lande om en genåbning for erhvervsrejser.

Danmark bør tage førertrøjen på i alle relevante fora, herunder i EU. Det optimale vil være fælleseuropæiske løsninger, så vi undgår, at hvert land opfinder sine egne regler, der kan gøre det svært overskueligt og byrdefuldt at rejse. Det er desuden væsentligt, at forholdsregler i forbindelse genopstart af rejser fastlægges i et samarbejde mellem myndigheder og luftfartsbranchen.

UM-HJEMMESIDE MED INDREJSE- OG UDREJSEFORHOLD

Der er behov for, at virksomheder let kan få et overblik over rejsevejledninger, såvel danske som udenlandske. Der findes gode oversigter i dag, men de henviser ofte til udenlandske hjemmesider og links.

DI opfordrer til, at Udenrigsministeriet etablerer en hjemmeside, hvor alle relevante informationer om indrejseforhold, herunder karantænerregler, i verdenen omkring os er direkte tilgængelige og løbende opdateres.

PRIORITERING AF FLYRUTER OG DESTINATIONER

DI opfordrer til, at der arbejdes med at prioritere lande og destinationer, som er samfundskritiske, og som er væsentlige for dansk eksport. Det bør ske i samarbejde med alle relevante brancher, herunder også den danske luftfartsbranche.

Ved samfundskritiske destinationer forstås specifik byer og lufthavne, der opfylder følgende overordnede kriterier:

- Destinationer, der blev betjent fra danske lufthavne præ-corona-krisen, dvs. kendte ruteudbud. Det er også destinationer og ruter, der har central betydning for adgang til ruter videre ud i verdenen.
- Destinationen skal være efterspurgt af erhvervslivet.
- Destinationen skal også være vigtig for kritiske samfundsmæssige aktiviteter (politisk, infrastrukturelt o.l.).
- Niveaue for samhandlen mellem Danmark og det pågældende land vil naturligt indgå i en prioritering. Fragt-potentialet (belly) er et tilhørende vigtigt element, der også bør indgå i prioriteringerne. Belly-fragt er specielt af betydning for oversøiske destinationer.

ØKONOMISK STØTTE TIL IGANGSÆTNING AF SAMFUNDSKRITISKE FLYRUTER

En genåbning af flyruter vil ske gradvist og langsomt, og derfor er der behov for at skabe lønsomhed i de pågældende ruter. Det foreslås derfor, at staten økonomisk understøtter genstart af samfundskritiske ruter i en opstartsperiode. Det kan f.eks. være ved statsligt køb af et antal sæder op til en forud fastlagt break-even-belægning. En sådan støtte bør ophøre, når der til den pågældende destination er efterspørgsel til to daglige rotationer.

SUNDHEDSMÆSSIGE FORHOLDSREGLER SKAL FASTLÆGGES I ET SAMARBEJDE MELLEM MYNDIGHEDER OG LUFTFARTSBRANCHEN

I en genåbning af flytrafikken er det afgørende, at smitterisikoen i rejsekæden er reduceret så meget, det er praktisk muligt. Hovedprioriteten er, at regler og foranstaltninger fastlægges på fælles EU-niveau.

Genstart må hvile på identiske opfattelser af smitterisikoen og de smittevænsforanstaltninger, der indføres. DI anbefaler, at der bygges på Udenrigsministeriets rejsevejledninger (når risikovurderingen er relateret til corona) og til EASA's "List of High Risk Airports". I første fase vil det formentlig også være nødvendigt at tænke bilateralt (forudsat at der ikke er etableret fælles internationale regler), således at genstart hviler på indbyrdes forståelse mellem Danmark og det pågældende destinationsland, herunder identiske procedurer og krav til smitteværn.

DI anbefaler, at Danmark lægger EU-Kommissionens og EASA's COVID19-retningslinjer til grund for sikkerhedsmæssige rammer og procedurer for flyvningens afvikling. EASA COVID-19 Aviation Health Safety Protocol forventes offentliggjort medio maj.

BEHOV FOR ET EUROPÆISK REJSEDOKUMENT FOR ANERKENDELSESVÆRDIGE ERHVERVSREJSER

DI opfordrer til, at der udarbejdes et europæisk certifikat/rejsedokument, der kan anvendes som dokumentation for rejsens nødvendighed. Et sådant dokument er efterspurgt, og det vil lette rejsemulighederne og ikke mindst smidiggøre grænsepassage.

3 Skatte-, moms- og toldtiltag skal understøtte eksporten

En række tiltag på skatte-, moms- og toldområdet skal sikre, at eksportvirksomhedernes rammevilkår optimeres og – i visse tilfælde – lettes for en stund.

ÆNDRET LØSNING VEDR. BETALT A-SKAT OG ARBEJDSMARKEDSBIDRAG FOR MARTS MÅNED (NY LÅNEORDNING EFTER SAMME MODEL SOM MARTS-MOMSEN FOR SMV'ER)

Da Folketinget vedtog at udsætte betalingsfrister for hhv. A-skat/arbejdsmarkedsbidrag samt moms (L 134), var det af tekniske årsager ikke muligt at udskyde de umiddelbart forestående indbetalinger for marts måned. Det er der siden kommet forskellige løsninger på.

Det har efterfølgende vist sig, at løsningen for A-skat/arbejdsmarkedsbidrag kan give udfordringer for eksporterende virksomheder med negativt momstilsvar. Det skyldes, at den manglende indbetaling af A-skat/arbejdsmarkedsbidrag optræder som et minus på virksomhedens skattekonto.

Hvis virksomheden efterfølgende har krav på negativ moms, så vil denne negative moms ikke blive udbetalt, men blot blive modregnet i den skyldige A-skat/arbejdsmarkedsbidrag på skattekontoen. Dette forventes især at ramme mindre eksporterende virksomheder, der har valgt ikke at have et separat eksportmomsnummer (med tilhørende separat skattekonto).

I forvejen vil disse virksomheder have oplevet, at adgangen til at låne den seneste momsindbetaling ikke kommer dem til gode pga. et negativt momstilsvar. Dette problem opleves ikke af (typisk større) virksomheder, der har et separat eksportmomsnummer (hvor den negative moms håndteres).

På denne baggrund foreslår DI, at der laves en ny løsning for virksomhedernes marts-indbetaling af A-skat/arbejdsmarkedsbidrag, svarende til regeringens foreslåede løsning for momsen: Virksomhederne får adgang til et 1-årigt skattefrit lån svarende til den indbetalte A-skat/arbejdsmarkedsbidrag for marts måned. Det ansøgte lån vil blive indsat på virksomhedens skattekonto. For de virksomheder, der endnu ikke har indbetalt den skyldige A-skat/arbejdsmarkedsbidrag, vil lånet dermed automatisk dække denne manglende betaling. Og de vil dermed få mulighed for at få udbetalt negativ moms.

Denne løsning betyder samtidig, at den manuelle godkendelse af ansøgninger om fritagelse for renter/gebyrer (ved manglende betaling af A-skat/arbejdsmarkedsbidrag for marts) helt kan spares væk.

NY FORSKUDSMOMSORDNING TIL EKSPORTVIRKSOMHEDER

Eksportvirksomheder skal i dag vente op til ca. 1½ måned på at få momsen retur på de varer og services, virksomheden har købt fra danske underleverandører. Indtil 1. januar 2018 havde sådanne virksomheder adgang til et rentefrit lån svarende til størrelsen på deres gennemsnitlige momstilgodehavende, men den såkaldte forskudsmomsordning blev afskaffet som led i Nordsøaftalen fra 2017.

DI foreslår, at forskudsmomsordningen for eksporterende virksomheder genindføres hurtigst muligt, så eksporterende virksomheder igen får adgang til vigtig likviditet i den periode, hvor virksomheden har betalt moms, som den efterfølgende har krav på at få refunderet. Ordningen bør være rentefri i 2020 og 2021, og der kan herefter indføres en mindre rente på ordningen, så den bliver udgiftsneutral for staten.

DANMARK SKAL ARBEJDE FOR UDSKYDELSE AF BETALINGER AF IMPORTTOLD MV.

Danske virksomheder er dybt afhængige af import og globale forsyningskæder, både i forhold til at servicere danske kunder og for at kunne producere danske højværdiprodukter, som kan eksporteres.

Derfor foreslår DI følgende tiltag, som kan give virksomhederne en hjælpende hånd på toldområdet:

- Mulighed for at udskyde betaling af importtold. I 2018 betalte danske virksomheder 3,4 mia. kr. i importtold, så samlet set er det ikke en stor udgift, men særligt i grossist- og detailedet kan importtold være en større post i budgettet. Udskydelse af importtold vil skulle aftales i fællesskab mellem EU's medlemsstater.
- Udsættelse af betaling for fejlagtige toldopgørelser. For nogle varer, eksempelvis elektronikprodukter, kan det for virksomhederne være vanskeligt at fastsætte den eksakte toldkode. Derfor kan de i nogle tilfælde være ude for at have importeret en vare under én toldkode, som rettelig burde have været importeret under en anden toldkode.

Dette giver ofte anledning til et krav fra Toldstyrelsen om efterbetaling af told-differencen. Da kravet kan række op til 10 år tilbage i tiden, kan der for nogle virksomheder være tale om et anseeligt millionbeløb.

I den aktuelle situation foreslår DI, at Toldstyrelsen giver virksomhederne mulighed for at udsætte betalingen af sådanne efterkrav, indtil krisen er drevet over.

- Suspendere fragtrater i forbindelse med toldberegning. De internationale logistik kæder er aktuelt alvorligt forstyrret, hvorfor virksomhederne ofte er ude for at skulle betale væsentligt mere for fragt end tidligere, bl.a. fordi luftfragt er blevet væsentligt dyrere, og i nogle tilfælde er den eneste mulighed for at sikre rettidig levering.

DI foreslår derfor, at virksomhederne kan undlade at indregne fragt i forbindelse med beregningen af importtold, indtil krisen er drevet over.

4 Forskning og viden skal hjælpe os ud af krisen

Dansk eksport bygger i høj grad på forskning. Vores forsknings- og videntunge virksomheder er således hele forudsætningen for, at vi kan levere høj kvalitet og i nogle tilfælde tillade os at kræve højere priser for vores varer rundt omkring i verden, end vores globale konkurrenter. Derfor er det også helt afgørende, at vi holder hånden under videnarbejdspladser inden for danske styrkepositioner som eksempelvis life science, energi og vand.

Virksomhederne løftes af medarbejdere, der oftest har brugt årevis på at oparbejde unik viden til gavn for virksomheden og Danmark. Og det er virksomheder, der typisk betaler store skattebeløb.

Men en del af disse virksomheder er ekstremt hårdt ramt af corona-krisen. Det gælder for eksempel den danske høreapparatusindustri. Vi risikerer at tabe både viden og medarbejdere på gulvet, hvis vi ikke træder til som samfund.

Derfor ligger det DI stærkt på sinde, at de tiltag, der nedenfor foreslås iværksat og rettet bredt, i særdeleshed udmøntes hurtigt og på en måde, at de særligt hårdt ramte virksomheder får gavn af dem.

OPHÆVELSE AF LOFT OVER FOU-SKATTEKREDITTERNE

De eksisterende FoU-skattekreditter (Ligningslovens § 8 X) giver forskningstunge virksomheder med underskud adgang til at få udbetalt skatteværdien af den del af deres underskud, der kan henføres til FoU-omkostninger.

I dag er der på ordningen et loft, således at virksomheden maksimalt kan få udbetalt selskabsskatte­værdien af 25 mio. kr., svarende til 5,25 mio. kr. (22 pct.).

Dette loft foreslår DI suspenderet i 2020 og 2021. Den del af virksomhedens underskud, der på denne måde 'aktiveres' (skatteværdien udbetales) kan ikke

længere fremføres og modregnes i fremtidige overskud. Dermed er der i det væsentligste tale om en likviditetsforskydning, hvorfor omkostningen for statskassen begrænset.

SKATTEFRI LÅNEORDNING FOR 2020-SKATTEKREDITTERNE

Skattekreditterne udbetales normalt i november året efter. Det er aftalt at fremrykke betalingen af 2019-skattekreditterne, således at de udbetales i juni 2020.

Dette kan også aftales for 2020- og 2021-skattekreditterne, men det ville stadig betyde, at virksomheden skal vente til medio 2021 med at få udbetalt skattekreditten for 2020.

DI foreslår derfor, at der ekstraordinært indføres en rentefri låneordning, således at forskningstunge virksomheder med udsigt til underskud i 2020 kan få adgang til deres forventede skattecredit allerede nu.

Ordnningen bør tage udgangspunkt i virksomhedens historiske FoU-omkostninger. Hvis det ved årsopgørelsen viser sig, at virksomheden har fået udbetalt et for stort beløb (fordi FoU-omkostningerne var lavere end antaget, eller fordi underskuddet endte med at blive lavere end forventet), skal dette beløb (og renter heraf) tilbagebetales.

FREMRYK INDFASNING AF 110 PCT. FOU-FRADRAG

Som følge af aftalen om erhvervs- og iværksætterinitiativer (2017) er virksomhedernes fradrag for forsknings- og udviklingsomkostninger gradvis ved at blive forhøjet. I år udgør fradraget 103 pct. og det er planen, at fradraget næste år stiger til 105 pct. og herefter gradvist til 110 pct. i 2026.

For at sætte gang i den forskning og udvikling, som Danmark skal leve af på sigt, anbefaler DI, at hele eller dele af den vedtagne forhøjelse fremrykkes til 2020.

Hvis fradraget hæves til 110 pct. med virkning fra og med 2020 vil det betyde en skattelettelse på godt 400 mio. kr. i 2020 (300 mio. efter tilbageløb og adfærd).

FORHØJELSE AF FOU-FRADRAGET TIL 130 PCT.

For yderligere at understøtte en hurtigere genrejsning af dansk erhvervsliv, anbefaler DI at fremrykke den politiske beslutning om at hæve fradraget for forskning og udvikling fra de allerede aftalte 110 pct. til 130. En sådan forhøjelse blev foreslået af S forud for valget og nyder bred opbakning i folketinget.

Forslaget kan få effekt allerede fra 2020, og vil i så fald sænke skatten på erhvervslivet med op mod 1,2 mia. kr. afhængig af virksomhedernes mulighed for at foretage investeringerne allerede i år. Provenutabet for staten (efter tilbageløb og adfærd) udgør i så fald op til ca. 900 mio. kr.

KOMBINER TILTAGENE, SÅ VIRKSOMHEDERS UDVIKLINGS-PROJEKTER HOLDES I LIVE

Det foreslås derudover, at det forhøjede FoU-fradrag får lov til at påvirke størrelsen af skatte kreditterne (i 2020 og 2021). Med de nuværende regler kan forhøjet FoU-fradrag og FoU-skatte kreditter ikke kombineres: Det forhøjede FoU-fradrag kan maksimalt nedbringe den skattepligtige indkomst til 0. Og skatte kreditterne har kun ordinær skatte værdi (22 pct.).

DI foreslår, at de to ordninger kombineres, så også FoU-omkostninger, der afholdes af virksomheder med underskud, får forhøjet deres værdi og kan udbetales som skatte kreditter.

Forudsat en forhøjelse af FoU-fradraget til 130 pct. vil dette betyde, at virksomheder med underskud kan få dækket 28,6 pct. af deres FoU-omkostninger via skatte kreditter (mod 22 pct. i dag). Denne forhøjelse af værdien af skatte kreditterne skal alene gælde i 2020 og 2021. Det anslås, at statens provenutab herved vil beløbe sig til 1,4 mia. kr. i 2020 og 2021 efter tilbageløb og adfærd. Forslaget vil desuden medvirke til en øget økonomisk aktivitet på 1,5 mia. kr. målt ved BNP og en øget beskæftigelse på 250 fuldtidsbeskæftigede. Forhøjes FoU-fradraget alene til 110 pct. vil provenutabet være 0,5 mia. kr. efter tilbageløb og adfærd i 2020 og 2021. En sådan ændring vil medføre en stigning i den økonomisk aktivitet med ca. 0,5 mia. kr. målt ved BNP og en øget beskæftigelse med ca. 100 fuldtidsbeskæftigede.

AFSKAFFELSE AF BEGRÆNSNING PÅ UDNYTTELSE AF FREMFØRTE UNDERSKUD

Virksomheder med lang investeringshorisont – herunder forskningstunge eksportvirksomheder – opbygger typisk underskud over en årrække, før de begynder at tjene penge. Traditionelt har de derfor haft adgang til at modregne de opbyggede underskud i deres overskud, før de blev beskattet. Imidlertid har der siden 2012 været en begrænsning på virksomhedernes udnyttelse af tidligere underskud til at nedbringe årets overskud. Aktuelt vil det betyde, at mange virksomheder kommer til at skulle betale selskabsskat før dette års underskud er dækket. Det vil hæmme virksomhedernes genopretning ved at dræne dem for de penge, der er nødvendige for at få virksomheden op i gear.

DI foreslår at afskaffe begrænsningen på udnyttelse af fremførte underskud. En afskaffelse er stort set provenuneutral på sigt, men vil på den korte bane koste staten et mindre milliardbeløb afhængig af størrelsen på de opbyggede underskud, og hvor hurtigt de kan udnyttes.

DI skønner med stor usikkerhed, at den umiddelbare skattebesparelse vil være omkring 1½ mia. kr. årligt i årene 2020 og 2021, svarende til omkring 1 mia. kr. årligt efter tilbageløb og adfærd.

5 Det indre marked skal af-coronaficeres

Uden et velfungerende indre marked vil væksten på vores europæiske nærmarkeder udeblive. Desværre har krisen ført til tilbageslag for det indre marked med uhensigtsmæssige tilløb til selvforsyning og beskyttelse af egne markeder og virksomheder. Der er behov for en plan til at genoprette det indre marked. På sigt er der også behov for at styrke det indre marked (forslag 16 nedenfor).

Fra dansk side bør der således arbejdes for, at EU-Kommissionen foretager en grundig og case-baseret kortlægning af de nye barrierer, der er opstået i det indre marked som følge af corona-krisen. De enkelte medlemslande bør herefter fremlægge en plan for, i hvilket tempo de enkelte barrierer kan fjernes.

Samtidig vil DI søsætte et projekt ”Eksportbarrierer i EU” sammen med relevante ministerier. Formålet med projektet skal være at kortlægge de barrierer, der er indført under corona-krisen i Europe med henblik på at få dem afskaffet.

En ny verden venter derude

Corona-krisen har vendt op og ned på verdenen, som vi kender den. For at ruste danske virksomheder bedst muligt til den verden der venter os, når vi er kommet om på den anden side af corona-krisen, er det nødvendigt, at vi igangsætter en række tiltag, som gennem et langt, sejt træk kan være med til at få os styrket ud af krisen og gribe de nye muligheder, som kommer.

Det vil på flere områder kræve investeringer. Investeringer, der skal sætte gang i væksten på den korte bane, skal have et langsigtet strategisk sigte. De skal understøtte dansk erhvervslivs langsigtede prioriteter både nationalt og i EU. Det kan eksempelvis være ved at fremme den digitale transformation af vores samfund eller understøtte indsatserne under European Green Deal for at accelerere den grønne omstilling i Europa.

6 Særlig eksportindsats i det samlede danske rådgivningssystem

I forlængelse af DI's anbefaling om, at Udenrigsministeriet skal fokusere udelukkende på eksport, foreslår DI, at regeringen tager initiativ til en samlet national indsats for dansk eksport. Indsatsen skal involvere alle relevante aktører – fra erhvervsservice og erhvervsfremme over myndighedsbetjening, offentlig rådgivning og teknologisk service til EKF, udenrigstjeneste og innovationskontorer.

Alle aktører skal have et fælles og massivt fokus på eksport og bidrage til at skabe en fælles eksportfødekæde. Derfor skal der ske en samlet koordination af, hvilke indsatser – rådgivning, udviklingsprogrammer, markedsføring mv. – der skal tilbydes virksomhederne i givne situationer. Og alle aktører skal bringe virksomhederne videre til de næste led i eksportfødekæden, hvis der er behov for det.

På den måde skabes en ”pipeline” for virksomhederne – fra ideen til eksport opstår i Brande over rådgivning via erhvervshuset til videnopbygningsprojekter i innovationssystemet til mødet med eksportrådgiveren i Bangalore.

Indsatsen skal omhandle udarbejdelse af konkrete eksportstrategier, fælles historiefortælling, informationsmaterialer, statistik, cases, markedsinformation og konkret vejledning og specialiseret rådgivning på alle niveauer og dele af forretningskæden.

Indsatsen er således en kombineret rådgivnings-, netværks-, aktivitets- og brandingkampagne. Indsatsen skal aktivere de private rådgivere og være fokusområde for alle involverede offentlige aktører. Det er vigtigt, at indsatsen koordineres og styres ét sted, så alle trækker i samme retning. Og det er helt centralt, at indsatsen bidrager til at få flere SMVer i gang med at sælge ude i verden.

Eksempler på konkrete aktiviteter og rådgivningstiltag:

- I første omgang fokuseres der på aktiviteter, der understøtter løsninger inden for energieffektivitet til USA, Indien og Tyskland.
- Specialiseret rådgivning med afsæt i eksempelvis modellen fra SMV:digital.
- Konkrete eksportstrategier på særlige områder som eksempelvis energi, sundhed og vand.
- Særlig adgang til udviklingsprogrammer i hele innovationssystemet.

Der bør afsættes 250 mio. kr. til indsatsen samtidig med, at mulighederne for yderligere finansiering fra fonde mv. afsøges. DI deltager gerne i organiseringen af den samlede indsats.

7 Styrket klimadiplomati

Danmark skal styrke sit strategiske klima- og grønne samarbejde internationalt i et partnerskab, hvor også erhvervslivet spiller med.

DI opfordrer til, at Danmark sætter øget fokus på dialogen med EU-partnere – både i Bruxelles og i de enkelte medlemsstater – med et mål om, at EU’s klimamål, delmålene for energieffektivitet og vedvarende energi samt cirkulær økonomi og vand følges op af konkret handling og investeringer i de enkelte medlemslande, og at danske erfaringer og kompetencer bringes i anvendelse. Et formaliseret myndighedssamarbejde har vist sig at være et nyttigt værktøj i den sammenhæng – suppleret med mere kommercielt rettede aktiviteter. Samme instrumenter er også virkningsfulde i landene uden for EU.

I et samarbejde mellem Udenrigsministeriet og danske fagministerier anvendes omkring 140 mio. kr. årligt (2020 - 2022) på at udstationere myndigheds- og vækstrådgivere med sektorviden i udlandet. Rådgiverne besidder en viden og et netværk, som bør synliggøres og aktiveres i et langt større omfang til gavn for dansk erhvervsliv. DI bistår naturligt med organiseringen og videreformidlingen af dette. Tilsvarende har inddragelse af repræsentanter for forsyningssektoren i rådgivning og eksportfremme f.eks. på vandområdet vist sig at være effektivt,

hvorfor der bør skabes mulighed for at udbrede det yderligere. DI anbefaler, at finansieringen af rådgivere på højværdimarkeder forlænges.

Danmark har adgang til politiske drøftelser om klima og energi med mange partnere med lande i hele verden og i mange internationale fora. De praktiske, teknologiske og kommercielle løsninger, som danske aktører råder over, bør i videst muligt omfang tænkes ind og bruges aktivt i den sammenhæng. Samtænkning skaber gensidigt positive resultater – både politisk og kommercielt.

Det anbefales tilsvarende at indsatsen med vækstrådgivere, der skal arbejde for at fremme danske kommercielle muligheder inden for sundhedssektoren, styrkes.

8 International finansiering

Øget adgang til eksportkredit udgør en vigtig del af regeringens eksisterende hjælpepakker til erhvervslivet. Der er i EKF gennemført vigtige initiativer i form af likviditetskaution og genforsikring af eksportordrer. Det er vigtigt, at kendskabet til ordningerne markedsføres målrettet til både banker og virksomheder, og at ordningerne udvides, hvis efterspørgslen kræver det.

EKF tilbyder imidlertid ikke et tilfredsstillende eksportgarantiinstrument, der kan garantere betaling for rådgiveropgaver udført i usikre lande. Det betyder, at rådgivere afstår fra at byde på attraktive kontrakter, fordi risikoen er for høj. Problemet er, at der er meget store krav til bevisbyrden, der kan udløse garantien. Garantien kan ikke udløses, før der ligger en retslig afgørelse, der fastslår, at projektet er leveret.

DI foreslår derfor forbedrede eksportgarantier, i form af advance payment-garantier og i rådgiverprojekter generelt. Det vil kunne give virksomhederne mod på at gå ind i internationale projekter, trods den større økonomiske risiko, der følger af corona-krisen.

Tilsvarende bør renteudligningsordningen CIRR, som blev lukket i februar 2008 i forbindelse med vedtagelsen af finansloven for 2008, genindføres. I dag har danske eksportørers udenlandske konkurrenter med adgang til CIRR en konkurrencemæssig fordel. En genåbning af CIRR vil styrke danske eksportvirksomheders konkurrenceevne.

Der er også behov for en effektiv oplysningskampagne, der kan sikre bedre kendskab til EKF's produkter. Ordningen med "eksportambassadører" skal forbedres og synliggøres.

Der er også et stort behov for, at EKF er parat til at påtage sig større risici, end de har været parate til de senere år. Det må forventes, at mange af disse kunder og lande allerede har fået - eller snart får - en ringere rating i hvert fald for en periode.

Danmark er medejer af de nordiske finansieringsinstitutioner NIB, NOPEF og NEFCO. I denne ekstraordinære situation bør man undersøge, hvordan alle tre

organisationer bedst muligt kan afbøde krisen og understøtte danske og nordiske virksomheders konkurrencekraft. Det kan være i form af credit lines fra NIB, udvidelse af landegrupperne, mere lempelige vilkår for ansøgninger og fremrykning af puljer samt hurtigere sagsbehandling. Der bør også afsættes flere frie midler til finansiering af forstudier hos NOPEF. Sidstnævnte gælder i øvrigt også de relevante danske finansieringsinstitutioner.

9 Støtte til erhvervsudvikling i udviklingslandene

Det er vigtigt, at dansk udviklingsbistand geares til at kunne hjælpe og støtte massivt op om erhvervslivet i udviklingslandene. Udviklingslandene mærker allerede nu den globale afmatning og den negative reaktion på de finansielle markeder, og der er mere end nogensinde før behov for at sikre, at sunde virksomheder kan arbejde videre. Det er vigtigt både for virksomhederne og for den økonomiske udvikling og beskæftigelse i udviklingslandene. I forlængelse heraf bør der være et stærkere fokus på, hvordan udviklingsbistand kan understøtte eksport af dansk ekspertise inden for eksempelvis grøn omstilling, herunder især vandteknologi

Ud over at understøtte sundhed, vand og andre kritiske sektorer, bør der ses på mulighederne for at understøtte fastholdelsen af jobs, særligt i Afrika. Det kan ske ved at sikre likviditet til lokale virksomheder via samarbejder med lokale banker og internationale finansielle institutioner som den Afrikanske Udviklingsbank.

Der bør også være fokus på at understøtte de virksomheder, som dansk udviklingsbistand har investeret i igennem tiden, herunder gennem IFU.

Desuden kan der være behov for at øge fokus på at fremrykke aktiviteter, der under alle omstændigheder er behov for, og som kan være med til at holde hjulene i gang, herunder projektudvikling. Danske virksomheders ressourcer og kompetencer kan også bruges til at udvikle løsninger, der kan være med til at afbøde virkningerne af corona-krisen i udviklingslandene. Der kan eksempelvis være tale om nye produkter og services, som kan gøre en forskel i relation til sundhed, vand og sanitet, socio-økonomiske faktorer og sikkerhed

Endeligt bør der ses på mulighederne inden for EU's globale engagement og det kommende Instrument for Naboskab, Udvikling og Internationalt samarbejde (NDICI). Her vil et fokus på klima, energi, vand og grøn omstilling i den kommende NDICI-forordning kunne skabe stor effekt både i udviklingslandene, for klimaet, miljøet og for danske virksomheder.

DI foreslår, at der inden for rammen af dansk udviklingsbistand afsættes midler til følgende initiativer:

- 50 mio. kr. til en ekstra garantipulje til sikring af likviditet til virksomheder i Afrika via lokale finansielle institutioner. Det kan eventuelt være i regi af African Guarantee Facility, som Danida har været med til at etablere.

- 20 mio. kr. til IFU med henblik på at sikre likviditet og på anden måde sikre fastholdelse af arbejdspladser hos virksomheder, som IFU og Danida har investeret i.
- 10 mio. kr. til en pulje til projektudvikling i udviklingslande med fokus på grøn vækst.
- Der oprettes en Challenge Fund på 50 mio. kr., som danske virksomheder kan søge til udvikling af innovative produkter og projekter, der kan afbøde virkningerne af corona-krisen i Danidas prioritetslande og øvrige lande, hvor danske bistandsinstrumenter er aktive.
- UM skal arbejde for, at EU's globale engagement og NDICI har klima, energi, vand og grøn omstilling som overliggende prioritet.

10 Styrket branding og markedsføring af danske styrkepositioner

Som en lille, åben økonomi har Danmark behov for at samle og koordinere indsatsen om at brande Danmarks styrkepositioner.

Det er et centralt afsæt for fortsat udvikling af eksporten og mulighederne for både eksisterende og eksportparate virksomheder i Danmark, at vi fastholder og styrker den internationale opmærksomhed på danske styrkepositioner. De nationale brandingkonsortier spiller en vigtig rolle i at løfte opgaven både i og uden for Danmarks grænser med fysiske og digitale eksportaktiviteter. I den kommende tid er det ekstra vigtigt at få formidlet de danske styrkepositioner for fuld kraft.

Derfor anbefaler DI, at der afsættes 50 mio. kr. i 2020 og 75 mio. i 2021 til at styrke og igangsætte specifikke og markedsrettede indsatser inden for blandt andet følgende områder:

- Danmark som grønt eksportland af eksempelvis energiløsninger og vandteknologi
- Markedsføring af Danmark inden for life science
- Markedsføring af den danske fødevareklynge
- Markedsføring af de kreative erhverv
- Tiltrækning af turister

11 Boost af e-eksporten

Stadig flere kunder starter deres søgen efter nye leverandører online. I Danmark er tallet 80 pct. ifølge en analyse fra DI Handel. Når værdikæder i denne tid brydes op, og kunder over hele verden skal finde nye leverandører, skal danske virksomheder stå stærkt. En digital tilstedeværelse øger chancen for at blive fundet og valgt.

DI's konkrete erfaring viser, at ganske få timers rådgivning kan være nok, hvis virksomheder får individuel rådgivning, der er målrettet deres aktuelle behov. Helt afgørende er en indledende screening af virksomhedens nuværende set-up,

herunder om digitale og logistiske procedurer er egnede til eksport. Igennem screeningen konkretiseres det, hvor der efterfølgende er behov for rådgivning, f.eks. om logistik, viden om specifikke markeder, jura mv.

DI foreslår at tilføre SMV:Digital 20 mio. kr. ekstra, målrettet en kickstart af danske SMV'ers e-eksport baseret på den beskrevne model. SMV:Digital er et kendt erhvervsfremmeprogram blandt danske virksomheder, som DI i øvrigt mener bør tilføres markant flere midler.

12 Flere eksportmedarbejdere i SMV'er

Mange eksportvirksomheder må afskedige medarbejdere som resultat af vigende salg pga. corona-krisen. Vi har en fælles interesse i at sikre, at både disse og nyuddannede eksportrelevante medarbejdere kommer i job så hurtigt som muligt. Derudover er det også en fælles ambition, at endnu flere virksomheder kommer i gang med og udvikler eksportarbejdet.

Derfor foreslår DI, at der etableres en ordning, hvor SMV'er kan søge om støtte til at ansætte en medarbejder, der i særlig grad kan bidrage til at løfte virksomhedens eksportaktiviteter.

Det anbefales at tage afsæt i modellen fra ordningen "landdistriktvækstpilot" under innovationsfonden, hvor virksomheder kan søge om midler til et eller to år på hhv. 150.000 og 300.000 kr. til ansættelsen af medarbejderen. DI foreslår, at der afsættes 25 mio. kr. om året i 2020 og 2021 til ordningen.

13 Europæisk genopretningsplan og genopretningsfond

Danske virksomheder eksporterede sidste år varer og tjenesteydelser til det indre marked for 755 mia. kr. Samtidig er to tredjedele af de 845.000 danske job (før corona-krisen brød ud), der er knyttet til eksport, direkte afhængige af det indre marked. Det forhold, at hele Europa er i økonomisk krise, vil påvirke efterspørgslen på danske varer og services. En national indsats for at øge dansk eksport bør derfor have EU som en væsentlig del af løsningen. DI opfordrer derfor regeringen til at arbejde for en koordineret europæisk køreplan for, hvordan vi får gang i økonomien igen på europæisk niveau.

Der er først og fremmest behov for en samlet europæisk genopretningsplan med en tilhørende genopretningsfond. Størrelsen på genopretningsfonden skal afspejle den ekstraordinært vanskelige økonomiske situation, som Europa befinder sig i. Genopretningsfonden skal bruges til at investere i projekter, der øger efterspørgslen i europæisk økonomi og dermed udfylde hullerne i virksomhedernes ordrebøger. Genopretningsfonden skal gennem målrettede investeringer i forskning, udvikling, infrastruktur, sundhed, grøn omstilling og digital transformation bringe europæisk økonomi tilbage på normalniveauet og styrke EU's konkurrenceevne på længere sigt.

Alle vækstskabende investeringer, der kan fremrykkes, bør fremrykkes. Samtidig må projekter, der kan sætte gang i de økonomiske hjul, ikke forsinkes på grund

af tunge procedure- og godkendelsesprocesser. Derfor skal det på alle niveauer (europæisk, nationalt og lokalt) undersøges om administrative krav, der fungerer som flaskehalse, kan fjernes helt eller suspenderes midlertidigt.

14 Green Deal som ramme for en bæredygtig økonomi i Europa

Planen for Europas økonomiske genopretning skal ikke kun skabe vækst. Den økonomiske genopretningsplan er også en mulighed for at skabe det Europa, vi gerne vil have i fremtiden. Det gælder ikke mindst i forhold til at sikre et bæredygtigt Europa. Derfor skal European Green Deal anvendes som investeringsguide for en bæredygtig økonomisk genopretning i Europa. Den økonomiske genopretningsplan er kort sagt en mulighed for at sætte handling bag ambitionerne i Green Deal og dermed fremme den grønne omstilling i Europa.

Genopretningsplanen skal bl.a. øge investeringer i medlemslandenes energisystemer, som eksempelvis udbygning af vedvarende energiproduktion, men også bindende mål for øget energieffektivitet i bygninger og i industrien samt bedre integration mellem forskellige energiformer (sektorkobling). Samtidig bør vi fremme den cirkulære økonomi og investere mere i nye grønne teknologier, herunder også inden for vand- og transportsektoren.

Nedenstående initiativer i Green Deal bør som minimum integreres i EU's genopretningsplan. Det er samtidig vigtigt, at tidsplanen for de enkelte strategier og lovforslag, der skal udmønte Green Deal, overholdes:

- Grøn renoveringsbølge i Europa.
- Strategi for offshore vind i Europa.
- Strategi for sektorkobling, som er nøglen til fremtidens bæredygtige energisystemer.
- Handleplan for cirkulær økonomi med et særlig fokus på dels genanvendelse af materialer og dels teknologier inden for vandsektoren.
- Opdateret strategi for bæredygtig finansiering - som en del af en større indsats for at reducere det investeringsgab, som Europa står over for i forhold til at opnå EU's klimamål for 2030. Særligt taksonomien for bæredygtig finansiering skal bidrage til at gøre det mere attraktivt for privat kapital at finansiere bæredygtige projekter.

15 EU's industripolitik skal fremme grøn omstilling og digital transformation

EU's industripolitik skal understøtte Europas grønne omstilling og digitale transformation. De værktøjer, som EU-Kommissionen har foreslået til at udvikle strategiske værdikæder/industrielle økosystemer i Europa, skal fremme den dobbelte transformation af Europa (grøn og digital).

Den nye industripolitiske værktøjskasse skal bruges til at sætte fart på udvikling af nye teknologier, der kan fremme en bæredygtig udvikling, herunder effektivi-

seringstiltag, batteriteknologi, Power-to-X teknologi, CCUS teknologier (Carbon Capture, Utilisation and Storage).

Som led i EU's nye industripolitik skal EU's retningslinjer for statsstøtte moderniseres. Reglerne for statsstøtte til miljøbeskyttelse og vedvarende energi skal i højere grad understøtte Europas grønne omstilling ved blandt andet at fremme udvikling af nye grønne teknologier. Reglerne skal samtidig sikre fair konkurrence inden for EU. Derudover skal der indføres mindre rigide godkendelsesprocedurer og en særlig fast track procedure for grønne infrastrukturprojekter.

EU's industripolitik skal også fremme en datadrevet europæisk økonomi. Europa har en stærk fremstillingsindustri. Det er et godt udgangspunkt for at udvikle og tage nye digitale teknologier til sig. Hvis Europa skal være med i det globale kapløb om fremtidens teknologier, kræver det imidlertid et massivt løft i digitale investeringer, herunder i 5G, cybersikkerhed og kunstig intelligens.

Corona-krisen har tydeliggjort betydningen af at have en stærk sundheds- og life science industri i Europa. En europæisk lægemiddelstrategi udarbejdet med stærk repræsentation af Danmark bør derfor ligeledes være en central del af EU's industripolitiske arbejde, herunder i forhold til at styrke industrielle økosystemer med særlig strategisk betydning for Europa.

16 Styrkelse af det indre marked

Corona-krisen har ført til nye barrierer i det indre marked, som bør kortlægges og fjernes (jf. forslag nr. 5 ovenfor). Men der er behov for mere end det. Det indre marked, som det så ud før corona-krisen, var bestemt heller ikke uden sine fejl og mangler. Der er således behov for samlet plan til at forbedre og udbygge det indre marked – både for varer, tjenester og arbejdskraft i EU27 og EØS.

Services er den største og hurtigst voksende sektor i Europa. Desværre fungerer det indre marked for services langt fra optimalt. Fjernelse af eksisterende barrierer på serviceområdet vil øge væksten i Europa med EUR 338 mia. om året, svarende til 2,4 pct. af EU-landenes BNP.

Med publikationen "EU Tjekket" kortlagde DI i 2018 en række af disse barrierer. EU-Kommissionen har i en ny redegørelse fra 2020 nu selv peget på mange af de samme barrierer. Dette er et godt udgangspunkt for det videre arbejde med at fremme et velfungerende indre marked, som vil gavne hele Europa.

I forhold til Storbritannien, som efter udtrædelsen af EU ikke længere vil være en del af det indre marked, bør man fra dansk side arbejde for at sikre mindst mulig fragmentering i den fremtidige samarbejdsrelation med Storbritannien.

17 Offensiv europæisk handelspolitik

EU's handelspolitik spiller en afgørende rolle for at give danske virksomheder en lettere adgang til de globale markeder. I en tid, hvor protektionismen vinder indpas mange steder i verdenen, er det derfor af største vigtighed, at EU fastholder en offensiv handelspolitik. EU har færdigforhandlet en handelsaftale med

Mercosur-landene, som aktuelt afventer godkendelse i EU's forskellige institutioner. Denne proces skal op i gear op, så europæiske og danske virksomheder hurtigst muligt kan komme til at drage fordel af aftalen. Tilsvarende har EU netop afsluttet forhandlingerne om en opdateret handelsaftale med Mexico. Også her bør det sikres, at aftalen hurtigst muligt bliver godkendt i EU.

Inden udgangen af 2020 bør EU desuden have som ambition at have færdiggjort de aktuelle handelsforhandlinger med New Zealand, Australien og Kina – sidstnævnte er afgrænset til en investeringsaftale men bør på sigt skabe afsæt for egentlige handelsforhandlinger. I løbet af 2021 bør der desuden arbejdes for at få genoptaget forhandlingerne om en handelsaftale med USA.

18 Behov for global aftale om handel med værnemidler

Under finanskrisen var G20-landene relativt gode til at samarbejde om at få løst op for de globale, finansielle markeder. Under corona-krisen har samarbejdet desværre været mindre velfungerende, bl.a. fordi alle lande har kæmpet om, hvad der har vist sig at være en knap ressource: værnemidler og medicinsk udstyr til bekæmpelse af krisen.

Mange lande har derfor etableret eksportrestriktioner på værnemidler, udstyr, medicin og råvarer til produktion heraf. Men mens det på den korte bane kan virke logisk, så fører det på den lange bane til, at alle får sværere ved at få dækket deres behov, fordi der bliver skabt flaskehalse og restriktioner, som gør, at værnemidler, udstyr og råvarer ikke kan sendes derhen, hvor der er mest behov for dem.

For at undgå en lignende situation fremadrettet, mener DI således, at der er behov for en global aftale i regi af WTO om at fjerne told på værnemidler og basalt medicinsk udstyr. Aftalen skal desuden sikre, at landene ikke indfører tekniske handelsbarrierer eller restriktioner på eksport eller import af de pågældende produkter.

19 Der skal fuld fart frem på global aftale om e-handel

Corona-krisen har også gjort det klart for os, i hvor høj grad digitalisering er blevet et grundvilkår for et velfungerende samfund. Uden digitale løsninger til at opretholde hjemmearbejdspladser, håndtere online møder og lade virksomhederne fortsætte deres salg via e-handelsløsninger, ville krisen have sat den globale landsby totalt i stå.

DI mener derfor, at det er afgørende, at de globale rammer er på plads til at sikre, at digitale løsninger kan stilles til rådighed for alle, at data kan overføres frit og forsvarligt på tværs af landegrænser, og at vi kan handle digitalt og sikkert med hinanden. En række af WTO's medlemmer – herunder EU – forhandler aktuelt om en global aftale om e-commerce. Disse forhandlinger bør afsluttes hurtigst muligt, så vi kan få sikret de globale rammevilkår for digital handel.

20 Der er behov for en global handelsaftale for klimaløsninger

Corona-krisen har kastet mange, lange skygger, herunder også på klimaudfordringen. Men den udfordring er jo ingenlunde forsvundet. Derfor står vi også nu med en gylden mulighed for at gøre vejen ud af krisen grøn og bæredygtig. Ved at investere i klimaløsninger og effektiviseringer inden for alle relevante sektorer, kan vi således både få taget hånd om klimaudfordringen og få genstartet den globale økonomi i et grønt gear.

Det arbejde ville både blive billigere og mere effektivt, hvis klimaløsninger blev gjort billigere og lettere at handle på tværs af landegrænserne. En række WTO-medlemmer, blandt andet EU, har tidligere søgt at opnå enighed omkring en såkaldt Environmental Goods Agreement. Forhandlingerne strandede imidlertid i 2016, blandt andet på grund af uenighed om, hvilke produkter, der kan betegnes som miljørigtige.

DI mener, at der er behov for at få genoptaget disse forhandlinger. Det bør ikke nødvendigvis ske med afsæt i de produkter, som førte til at forhandlingerne strandede i 2016, men kan med fordel ske med fokus på de varer og services, som kan bidrage til at indfri målsætningerne fra Paris-aftalen.